Corinne May Botz

Corinne May Botz'un kamerası ile ördüğü ağa yakalananları sayıyorum: Hayaletli evler ve evlerinde hayalete dönüşenler, "içeriyi" "dışarıdan" koruyan objeler ve o objelere tutunarak içeriye sığınan insanlar, objelere âşık olanlar ve onların âşık olduğu objeler, suç mahalli maketleri ve gerçek suç objeleri... Görünmeyene işaret eden ve eksik olanı kurgulatan bir dili var Botz'un kamerasının... Bu görsel dilin kelimeleri objeler, grameriyse mekân. İşin başıysa çocukluğunu geçirdiği evde, tavan arasındaki odasında gördüğü Çingene hayaletlerine kadar gidiyor. Biz de konuya oradan başladık, sonrası çorap söküğü gibi geldi...

Merhaba Corinne. Ben söze *Haunted Houses* kitabının önsözünde anlattığın çocukluk anınla başlamak istiyorum: Çingene hayaletlerinden… Senin de kitaptaki gibi çocukluğuna ait bu an, gözünü ilk defa görünmeyene açtığın zamanı işaretliyor. Ancak benim dikkatimi çeken başka bir nokta var. Kitapta hayaletleri ilk gördüğünde yatağında bir tahta gibi kaskatı kesilip, görünmez olmayı dilediğini yazmışsın. Bu aslında basit bir korku tepkisi olabilir ama bana ilginç geliyor: görünmez olanın bir görüntüsüyle karşılaştığında insanın kendisinin görünmez olmasını istemesi… Şimdi o âna geri dönüp baktığında, neler söyleyebilirsin?
Evet, haklı olabilirsin. Kesinlikle görünmeden görme isteği vardı. Korkmuş olmama rağmen bakmaya devam etmek istedim.

Bana sanki hayaletlerin kaybolmasını istemiyormuşsun, onları görmeye devam etmek, sadece onlar tarafından görünmemek istiyormuşsun gibi geliyor. Ve şimdi kameranın arkasında görünenin fotoğraflarını çekip görünmeyeni ortaya çıkartırken sen de görünmezsin… Belki de sonunda dileğin yerine geldi, ne dersin?
Bu gerçekten iyi bir yaklaşım... Hayaletli bir mekânı fotoğraflarken aslında yok olmak veya kendi varlığımı en aza indirgemek istiyordum. Mekâna herhangi bir etkide bulunmak yerine onu dinlemek ve ona karşılık vermek amacındaydım. Uzun bir süre boyunca, fotoğraf çekerken orada bulunmazsam bir hayaletin ortaya çıkma şansının daha fazla olduğuna inandım. Sık sık kamerayı uzun pozlama için odada bırakıp evin içinde dolaştım. Ben görünmezliğin bir gücü olabileceğini düşünüyorum. Ancak projenin sonlarına yaklaştığımda mekânın içine karıştığımı hissetmeye başladım ve iş benim varlığım hakkında olmaya başladı. Bu aslında projenin sonuna geldiğimi anlamama neden olan şeylerden biriydi: artık görünmez veya hayalet gibi hissetmiyordum.

***Haunted Houses* görsel ve metinsel bir kitap, senin fotoğrafların ve insanlarla yaptığın röportajlardan oluşmuş metinleri içeriyor. Kitaptaki metinleri oluşturmana yardımcı olan sözlü anlatılar ve röportajların ses dosyalarıysa internet sitende mevcut. Bu proje bir bakıma benzer veya aynı hikâyelerin üç şekilde anlatılışının toplamı aslında: ses, metin ve görüntü. Bu üç element sence birbirini nasıl tamamlıyor veya birbirinden nasıl ayrılıyor?**
Amerika'da gezinip fotoğraf çekerken ve sözlü hikâyeler toplarken bu ikisinin de uçucu ve fanî bir doğası olduğunu fark ettim. Fotoğraflar ve sözlü anlatılar, ikisi de belli şekilde lanetliler: kısmi, oldukça sübjektif ve sık sık dilin ve görünenin dışında kalana referans veren şeyler.

Görüntünün bir anlam edinmesi ve o anlamı uygulaması arasında dinamik ve çokkatlı bir ilişki söz konusu. Bu nedenle kitap formatı benim için uygun bir format. Görüntü ve metin arasındaki ilişki üzerinde oyunlar oynayabiliyorum. Fotoğrafların kendileri bir hikâye anlatıyor, ama ben topladığım sözlü hikâyelerin bir kısmını da işe dâhil ederek fotoğrafların nasıl algılanacağını şekillendirmeye yardımcı olmak istedim. Bir işe bakarken her zaman algı ve perspektif meselesi söz konusu. Görmek istediğin / görmeyi umduğunu mu görüyorsun? Yoksa gerçekten orada olanı mı görüyorsun? Benim projem bu meseleyi bir adım daha öteye götürüyor çünkü başka insanların algısal deneyimleriyle uğraşıyorum. Üç özne var: hikâye anlatıcısı, fotoğrafçı ve izleyici. Ayrıca kitabın farklı elementlerini bir korku filminin farklı unsurları gibi de algılayabiliriz. Ben bu unsurları birbirinden ayırdım ve her biri tek başlarına korkutucu değiller. Ama tekrar bir araya geldiklerinde ve ses efektleri eklendiğinde bu bambaşka bir deneyime dönüşecektir.

Tiyatro binalarından özel evlere, 80 farklı hayaletli mekân arasında ve içinde dolaştın. Merak ediyorum, "lanetli" mekânların, mesela yeni bir toplu konut projesinde inşa edilmiş bir daireden farklı, kendilerine has bir hissi var mı?
Evet, araştırdığım mekânlarda bir hisse kapıldım. Hattâ bir mekâna girdiğimde genelde oranın lanetli olup olmadığını anlayabiliyorum bile diyebilirim. Bu hisse nasıl kapıldığımı tam olarak çözemesem de binaların çoğunun eski olmasıyla alâkalı ve hem görsel hem de koku duyusuna ait şeylerin bir birleşimi sanıyorum. Bu seriden bir fotoğrafa bakıp lanetli bir evin nasıl gözüktüğünü anlayamazsınız. Ancak bu imgeler bir araya geldiklerinde, birbirlerinin üzerine binerek zaman dışı, ideal lanetli evin parçalarını oluşturuyorlar. Ben izleyicilerin bu fotoğraflara bakarak "lanetlilik" kavramını kurgulayabilmeleri fikrini seviyorum.

Frances Gelessner Lee'nin minyatür suç mahalli modellerinden agorafobik insanların evlerine, lanetli mekânlardan cinayet objelerine… Beni senin işlerin konusunda oldukça etkileyen bir durum, onların iç bağlantıları. Bana tüm işlerin karmaşık bağlantılar içeren bir ağ örüyormuş gibi geliyor. Sanki hepsinden dev bir kolaj yapılsa kesinlikle anlamlı olacakmış gibi… Sen bu tarz bağlantılar görüyor musun?
Ben garip ve olağandışının peşinde değilim. Bir açıdan düşünürseniz, normallikle ilgileniyorum. Mekâna yönelik ekstrem bir ilişkiyi ele aldığınızda (bu doğaüstü bir deneyim veya bir agorafobi sahibi kişinin yaşam alanı olabilir) mekânı nasıl algıladığımızı daha iyi anlayabileceğimize inanıyorum. Tüm bu ekstrem mekân ilişkileri "güvenlik", "travma" gibi kavramlarla ve yaşam alanının tarihiyle iç içe geçmiş bağlantılara sahip. Benim tüm projelerim birbirileriyle yakından bağlantılı gerçekten. Her biri benim mekân algımıza, mimariye ve objelere olan duygusal bağlarımıza yönelik

yaptığım sorgulamanın üzerine kurulmuş projeler. Ben özellikle yaşam alanlarının kişiyi nasıl şekillendirdiği ve psikolojinin yaşam alanı mimarîsine nasıl yansıdığıyla ilgileniyorum.
Benim fotoğraflarım, fotoğrafın çeşitli kullanımlarına referanslarda bulunuyor. Bu referanslar arasında geçen yüzyılın başında popülerleşen hayalet fotoğraflarıyla fotoğrafın görünmeyenin ispatı adına kanıt olarak, belgesel veya antropolojik amaçlarla kullanılması var. Nasıl bir hastalığı fotoğraflayamıyorsan, bir hayaletin fotoğrafını da çekemezsin. Benim fotoğraflarım görünmez olana referans veriyor, semptomları ve izleri kaydediyor, izleyenlerin çeşitli anlatımlar hayal ederek sonuca varmayan spekülasyonlar yaratmasına izin veriyor.

Elbette tüm projelerini birbirine bağlayan bir ana merkez var: sen… Bize kullandığın tekniklerden, nasıl çalıştığından ve bir kitabın yaratım sürecinden bahseder misin?
Ben genelde uzun süreli projeler üzerinde çalışıyorum, bu bana konu üzerinde yeterince zaman harcama ve değişik açılardan yaklaşma imkânını sunuyor. Oldukça uzun bir araştırma söz konusu ve ben konuları çok net belirlenmiş nedenlerle seçiyorum, ancak sezgisel ve keşfederek ilerleyen bir çalışma stilim var. Bir projenin beni nereye götüreceğini asla kestiremiyorum. Bir kitap yaratmaya gelince, *Haunted Houses*'dan bahsedecek olursam, görsellerle metin arasındaki denge, nasıl bir metin olacağı ve görsellerin nasıl organize edileceği dikkat ettiğim temel konulardı. *Nutshell* kitabı ise bir yayımcıya gitmeden önce pek çok revizyon safhasından geçti.

Sen hazır lafını açmışken, ilk kitabından, *The Nutshell Studies of Unexplained Death*'den bahsedelim. Frances Glessner Lee'nin suç mahalli modellerini yaratılışlarından 60 sene sonra fotoğrafladın. Ve bildiğim kadarıyla bu projenin üzerinde de altı sene çalıştın. Kitap piyasaya çıkalı da bir altı sene oluyor...
İlk projemle ve o suç mahalli modellerini yaratan Frances Glessner Lee ile manevi bir bağım var. İlk kitabım üzerinde o kadar uzun süre çalışmak bana çalışkanlığın, adanmışlığın ve bir işin sonunu getirmenin önemini öğretti. Pek çok zorluğun üstesinden gelmem gerekti ve sonunda aklımdaki projenin gerçekleştiğini görmenin bana verdiği tatmin ve mutluluk hissini sana anlatamam. O modellerin etkisini ondan sonraki projelerimde hissetmek mümkün. Mesela *Haunted Houses* fotoğrafları da çoğunlukla bir minyatür gibi gözüküyor. Ben genellikle bir nesnenin etrafında dolaşırım, onu dikkatle ışıklandırıp kadrajlarım ama oturup sahneyi yeniden düzenlemem. Bu *Nutshell* kitabı için çekim yaparken edindiğim bir yaklaşım, zira o modellerle oynamaya iznim yoktu.
Parameters projesinde de psikolojik iç mekân fikrini kullandım. Lee'nin suç mahalli modelleri o alanda yaşayan kişinin hayatına ve ölümüne dair ipuçları ile dolu yapılarıyla okunabilecek birer metindi aynı zamanda. Bu benim genel olarak romanlarda da çok etkilendiğim bir konu: bir karakterin açığa çıkarılışının iç mekân betimlemeleri üzerinden iletilmesi… Ben de *Parameters*'da iç mekâna dair objelerin ve düzenlemelerin üzerine düşerek konu ettiğim kişilerin "görünmez" iç yaşamlarına dair sinyaller arama fikriyle hareket ettim.

Finali son projenle yapalım, objectophilia ve objectophiles (obje seksüelliği ve objelere seksüel ilgi duyanlar). Bu psikolojik durumdan ve kişilerden nasıl haberin oldu? Biraz projeden bahseder misin? Sonunda bir kitap olacak mı mesela?
Objectophilia objelere karşı duyulan sevgi ve seksüel ilgi olarak tanımlanıyor. *Parameters* projesinde objelere yönelik aşırı yoğun duygusal bağları ve bir tılsım gibi kullanılan objeleri incelemiş, böylece objectophilia konusuna yönelmiştim. *Mein Hauptbahnhof* videosu projenin ana işi. Kendi kendini anlatan bir iş ve bunu bir kitap gibi farklı bir forma sokma gereği duymadım. Video, Berlin Hauptbahnhof binasına aşık olan genç bir kadının samimî bir portresi. Kısmen itiraf kısmen bir aşk mektubuna benzeyen uzun ve sürekli bir monolog içinde bu kadın binayla olan ilişkisini oldukça detaylı bir biçimde anlatıyor. Örneğin aşkı karşılıksız olduğu için hissettiği düş kırıklığından, binayla hiç baş başa kalamayışından bahsediyor. Bu video mekân tarafından yaratılan konfor ve rahatlık hissini iletiyor, bunun yanısıra aşk söylemi ve mekâna olan duygusal bağımız hakkında bazı sorular ortaya çıkartıyor.